

SADRŽAJ

1. Problem sperme i jajašaca	13
2. Ženski promiskuitet kontrolira veličinu vaših testisa	20
3. Što žene žele	27
4. Tijela i životopisi: što nas napaljuje	32
5. Zašto se muškarci boje predanosti, a zašto su žene oprezne s konzumacijom	35
6. «Sam svoj majstor» – kućni eksperiment	39
7. Kako muškarci dolaze do seksa	41
8. Svađalački gen	43
9. Gen kretena	47
10. Ptice vrtlarice uče nas kako je umjetnost nastala radi barenja obožavateljica	53
11. Muški promiskuitet određuje vašu visinu	60
12. Zašto su žene stidljive, a muškarci zbunjeni	67
13. Zašto ste tako napaljeni	70
14. Darwinizam: preživljavanje najseksepilnijih	75
15. Kako je ljubaznost postala seksi	79
16. Zašto se jadamo	83
17. Zašto smo debeli	93
18. Vodeni majmun: karika koja nedostaje?	97
19. Zašto više volite Spielberga od T. S. Eliota	104
20. Suočimo se s tim	109
21. Ljubav zaudara	112
22. Lažni orgazmi prevarit će muškarce, a pravi orgazmi žene	119

23. Vi nemate orgazam. Orgazam ima vas	126
24. Zašto je teško pronaći vaš klitoris	132
25. Marš pingvinskih prostitutki	140
26. Slobodna ljubav uzrokuje rat	143
27. Drolje i rogonje: što nas čini ljubomornima	148
28. Zašto trpite muke	155
29. Umrijeti za seks	161
30. Kad vaša supruga spava s vašim bratom, a vama je to u redu	164
31. Široki kukovi, velika stražnjica; široka ramena, glasan govor	170
32. Zašto je lako pronaći vaš penis	178
33. Dva gena za dva tipa homoseksualaca	184
34. Homoseksualni roditelji među životinjama	188
35. Sise	196
36. Homo <i>homo sapiens</i>	200
37. Zašto mušjaci i ženke zapravo ne postoje	204
38. Zašto muškarci imaju bradavice	209
39. Rješenje sperme i jajašaca	215
40. Zaljubljanje	218
Pogovor	228
Bilješke	229
Ako mislite da se preseravam: bibliografija	240
Beskorisno kazalo pojmova	242
Ljudi koji zaslužuju zahvalu, ali ne i plaću	246
O piscu	247

Prvo poglavlje

PROBLEM SPERME I JAJAŠACA

Zašto se on ne želi posvetiti vezi? Zašto ona neprestano želi razgovarati o odnosu? Zašto on ne može završiti niti prvi razgovor, a da me ne pokuša odvući u krevet? Zašto moram toliko pričati kako bih je odvuкао u krevet?

Evolucijski biolozi mogu vam dati odgovore na ta pitanja. Sve se svodi na spermu i jajašca. Pogledajmo pobliže ove izazivače nevolja.

Svaki muškarac izbacuje stotinu do tri stotine milijuna spermija po ejakulaciji, a stvara ih tisuću sa svakim otkucajem srca.

Sperma je bezvrijedna. Muškarci je slobodno mogu trošiti, štrcati je na sve strane. Koga je briga? Ima je još. Pola sperme ionako je zabrljano – slomljeni repići, deformirana podstava, glave koje nedostaju. Glupa sperma pokušat će oploditi crvenu krvnu stanicu poput psa koji vam skače na nogu. Sperma nije baš suptilna. U muškarcu ne postoje brojni tajni mehanizmi osmišljeni da brižljivo njeguju spermu. Ona se masovno proizvodi, a zatim i ispaljuje. Zatim je stvaramo još.

A sada razmotrite koliki trud se ulaže u stvaranje jednog jajašca. Jajašce je 85 000 puta veće od spermija, žena se rađa sa svim jajašcima koje će ikada imati, a potrebno je prosječno 29,5 dana da se jedno dragocjeno jajašce nježno spusti niz svoj svileni prolaz.

Zapravo, jajašce sadrži gotovo sve što je potrebno za stvaranje bebe. Spermija ne daje ništa osim genetičkog materijala. Ostatak spermija sadrži sustav kretanja, kao i nekoliko mitohondrija koji služe kao baterije. Zamislite podmornicu koja se zabija u nešto veličine San Francisca kako bi isporučila jednu picu. Pica je sve što je San Franciscu potrebno da izgradi nešto veličine Zemlje. Podmornica se raspada u moru.

U genetičkim terminima, investicija mužjaka *homo sapiens* u seksualni čin jest udvaranje i nekoliko minuta njemu najomiljenije stvari na svijetu. Zatim može odlepršati u nadi da će oploditi još nekoga.

Razmislite sada o genetičkoj investiciji žene iz Ledenog doba u seksualni čin. Ona riskira devet mjeseci trudnoće, nekoliko godina dojenja bespomoćnog komada mesa, a zatim i desetljeće pretvaranja buntovnog tinejdžera u samodostatnu odraslu osobu. U isto vrijeme, mora spriječiti da grabežljivci pojedu njezinog potomka, odbiti silovatelje i skupljati dovoljno oraščića i bobica za dvije osobe. Osim toga, mora svojoj bebi osigurati i protein. Nije lako progoniti mamuta s djetetom na leđima.

Ovdje je riječ o različitim reproduktivnim shemama. Gledajte na tu razliku na darvinistički način. Kakva bi bila optimalna strategija razmnožavanja za stvorenje koje izbacuje do 300 milijuna spermija po ejakulaciji?

Raspršuj ih uokolo u što je moguće većim količinama! Posij ih po poljima! Pucaj, pucaj, pucaj, pucaj! Jedna od tih prokletih stvari mora upaliti!

Kakva bi bila optimalna strategija razmnožavanja za stvorenje koje stvara jedno jajašce mjesečno koje, ako se oplodi, zahtijeva cijeli život napora?

Biraj mudro.

Pogledajte bizone, ptice, majmune, svojeg psa. Uglavnom ćete vidjeti napaljene mužjake i izbirljive ženke. Mužjaci se šepire i govore: «Neka mi netko da maternicu! Što više, to bolje!» Ženke

gledaju mužjake kako se prave važni i govore: «Dajte mi jednog vrijednog mužjaka!»

Provedite neko vrijeme s orangutanima. Mužjak se tuče s drugim mužjacima, pravi se važan kako bi iskazao svoje genetsko zdravlje i, ako ima sreće, ženka izabire njega. Ako ženka nema sreće, on je siluje i bježi. Mužjak orangutana ne može osjetiti ljubav ili usamljenost, samo povremenu napaljenost. Kad ženka orangutana vidi mužjaka, zna da on traži samo jedno. Odgoj djeteta ovisi isključivo o njoj.

Uzdah.

Kako smo mi, dakle, evoluirali od majmuniranja do monogamije? Kako smo razvili povjerenje iz tolike požude?

Evo dobrih vijesti: količina truda koju mužjak ulaže u potomstvo otprilike je razmjerna trajanju djetetove ovisnosti o roditeljima. Što je djetinjstvo dulje, mužjak je skloniji brizi za potomstvo.

Kad antilopa okoti mladunca, djetinjstvo traje oko dvije minute. Beba antilope gotovo odmah doseže fazu samodostatnosti, što znači da može zbrisati grabežljivcima. Ubrzo nauči žvakati travu i brinuti se za sebe. Nisu joj potrebni muški skrbnici.

Zamislite da takvo stanje ovisnosti traje godinu dana. Sirota ženka cijelo to vrijeme pokušava zaštititi svoje bespomoćno potomstvo od grabežljivaca. Mladunci bivaju pojedeni gdje god se okrene.

Sada zamislite da slučajna genetska mutacija navede mužjaka antilope da donosi kući travu za svoju bebu antilopu. Taj će mužjak imati više potomaka koji će preživjeti do odrasle dobi od svih onih neodgovornih antilopa. Njegov gen za odgoj djece će se malo-pomalo širiti populacijom.

Razmotrimo sada primat. Možete nacrtati grafikon i otprilike povezati trajanje razdoblja bespomoćnosti u djetinjstvu s ulaganjem roditelja. Mužjaci čimpanze donose meso ženkama i skrbe za mladunce nekoliko godina. Mužjaci babuna ulažu manje vremena. Mužjaci prstenorepog lemura nimalo ne mare.

Giboni su gotovo pobožno monogamni. Kršćanska koalicija trebala bi za svoju maskotu uzeti bjelorukog gibona, koji ima savršenu nuklearnu obitelj – jednu gibonicu i nekoliko gibončića.

Koji primat ima najdulje djetinjstvo? *homo sapiens*. Kako su se naši mozgovi povećavali, rane žene hominida morale su rađati sve ranije i ranije u razvojnem ciklusu kako bi ta velika glava prošla kroz grlić maternice. Kad bi žene rađale u fazi razvoja mozga usporedivoj s onom normalnih čovjekolikih majmuna, trudnoća bi trajala 18 mjeseci. Što biste radije, dame – da trudnoća traje dvostruko dulje i da rodite bebu s glavom devetomjesečnog djeteta, ili da to dijete istisnete malo prije? Što mislite, nakon čega bi trebalo manje sati pilatesa da vaše geganje pretvori u klizeći hod?

Dakle, izbacimo ih ranije. U usporedbi s ostalim sisavcima, ženke čovjeka rađaju fetus, koji *vrlo* dugo ostaje bespomoćan. U isto vrijeme, sve je teže naučiti život u našim složenim plemenskim društvima. To pogoduje genima koji djetinjstvo čine sve duljim i duljim.

Pogledajte našu trenutnu situaciju. Naša djeca ne mogu se razmnožavati više od deset godina, a nisu ni toliko vješta u razumijevanju kodova naših sve složenijih plemena do otprilike dvadesete godine (u slučaju mojeg mlađeg brata, do dvadeset i pete).

Kako naši mozgovi postaju veći, moramo se rađati sve bespomoćniji, a naše djetinjstvo traje sve dulje. Majčinstvo među ljudima postalo je najteži posao u prirodi.

U međuvremenu, svi ti mužjaci jure uokolo bez genetičkog ulaganja u potencijal za trudnoću, pa se njihova tijela i mozgovi mogu optimalnije fokusirati na druge zadatke, primjerice lov na mladunce antilope. Iscrpljene ženke ne mogu ne primijetiti da posjeduju nešto što ti antilopski hranitelji žele: sigurnu ševu.

Pitam vas, dame hominida, s kojim ćete se mužjacima seksati? S onima koji su dragi i donose meso, ili s onima koji bježe i trče za repom?

Muškarci koji ostaju sa ženkama podižu više potomaka do odrasle dobi od mužjaka koje nije briga. Ženke kojima su takvi

lojalni mužjaci seksi podižu više potomaka do odrasle dobi od ženki kojima su seksi propalice. Polako ali sigurno, očevi se šire nauštrb bitangi.

Kod mnogih vrsta čiji mladunci imaju dugo djetinjstvo, ženski izbor uvjetovao je razvoj mužjaka sa sve većim emocionalnim ulogom u svoje potomstvo. Mužjaci nekih vrsta ptica čuvaju jaja, dok ženke jure uokolo i nabijaju im rogove. Predani očevi jelenskih miševa podižu mladunce koji brže rastu i češće preživljavaju, za razliku od samohranih majki jelenskih miševa koje odgajaju djecu poput Murphy Brown. Mužjaci čimpanzi nude meso za seks u svojevrsnoj uljudnoj prostituciji. Mužjaci *homo sapiensa* nude dijamantno prstenje i voze falusne automobile kako bi oglasili svoju sposobnost pribavljanja sredstava, a ženke *homo sapiensa* u modernim lovačkim društvima besramno zahtijevaju meso od svojih ljubavnika. Unatoč problemu sperme i jajašaca, koji je stvorio radikalno drukčije strategije razmnožavanja, naše dugotrajno djetinjstvo uvjetovalo je to da stvaramo intenzivnu vezu s osobom koju ševimo.

Biolozi to zovu vezom između parova. Mi smo je pretvorili u instituciju braka. Loša vijest je da će naša povezanost trajati onoliko koliko je našem potomstvu potrebno da dosegne određenu razinu neovisnosti. Geni nisu dizajnirani tako da nas usreće. Oni dizajniraju *nas* tako da stvaramo više njihovih kopija. Da bi trajale «dok nas smrt ne rastavi», seksualne veze moraju sadržavati i prirodne veze prijateljstva i sklonosti koje smo također razvili na savanama pleistocena. Način nastanka cjeloživotnog prijateljstva tema je koju ćemo istražiti kasnije.

No, prije svega moramo riješiti druge probleme između muškaraca i žena. Prvi je razlika u stvarima koje napaljuju mužjake i ženke hominida.

Zašto vas zovem hominidom?

Hominidi su svi neandertalci, australopiteci, *homo habiliji*, *homo erecti* itd., uspravni čovjekoliki majmuni od kojih smo mi jedina preživjela vrsta. Mnoge od tih vrsta istovremeno su

nastanjivale Zemlju, susretale se, trgovale, možda se i parile, te hranile jedne drugima. Neki biolozi, kao i Platon, definirali su *hominide* kao «neustrašive dvonošce». Hominid je zapravo svaka vrsta izumrlog čovjekolikog majmuna koja nam je bliži srodnik od čimpanze. Naše želje, vrline, talenti i demoni razvijeni su tijekom tih borbi.

Sve što je jedinstveno u vezi mozгова i tijela *homo sapiensa* nastalo je na afričkoj savani tijekom ere pleistocena. Savana je otvorena travnata ravnica s ponekim šumarkom. Pleistocen je epoha koja se poklapa s nastupanjem i povlačenjem posljednjeg Ledenog doba, koje je trajalo od prije 1,8 milijuna godina do prije 10 000 godina. Tijekom tog razdoblja, hominidi su divljali planetom, istrijebili mnoge velike životinje – uključujući i većinu drugih vrsta hominida – i brzo se pretvorili u nas.

Hominidi su podvrsta čovjekolikih majmuna. Čovjekoliki majmuni su podvrsta primata. Postoji oko 235 vrsta primata, u koju spadamo i mi.

Monogamni primati uglavnom su oni koji žive na drveću. Primati koji su sišli s drveta kako bi se natjecali za teritorij na tlu počeli su gomilati partnere i ševiti se uokolo.

Kad ste posljednji puta spavali na drvetu? Kako se osjećate kad netko hoda po vašem travnjaku?

Jedno britansko istraživanje pokazalo je da 60 posto muževa i 40 posto žena priznaje da je prevarilo svojeg supružnika. Istraživanje Kinseya otkrilo je da je 50 posto muškaraca i 26 posto žena mlađih od 40 godina u SAD-u imalo izvanbračnu vezu – iako čak *polovina* čitateljica *Cosmopolitana* priznaje nevjeru. To nije novonastalo urušavanje obiteljskih vrijednosti. Te stope nisu se značajno promijenile u proteklih stotinu godina – osim što ljudi počinju varati supružnike u ranijoj fazi braka.

Problem je u tome što te ankete ne otkrivaju koliko se zaista ševimo uokolo. One samo otkrivaju koliko *pričamo* o tome. Ljudi su poznati po svojem tajenju nevjere, dok neki pretjeruju s brojem svojih osvajanja.

Dok sam bio u srednjoj školi, moj prijatelj Mike Chorist proveo je istraživanje kako bi utvrdio koliko su seksualno aktivni naši razredni kolege. Ankete su ispunjavali u svlačionicama tijekom tjelesnog, s mnogo gledanja preko ramena i smijuljenja. Rezultati su bili zapanjujući. Pokazalo se da se 99 posto mladića seksa s 1 posto djevojaka. Bio sam moralno zgrožen! Tko su te djevojke i zašto ih ja nisam upoznao? Dosadilo mi je što sam jedan od trojice djevaca na cijeloj školi. No, znao sam da podaci koje su dali dječaci nisu točni, budući da sam ja lagao. Pokazalo se i da sam ja jedini tinejdžer koji je ikada masturbirao. Dobro je što sam lagao i u vezi toga. Dok sam promatrao svoj razred mladića – Casanova i smjernih djevojaka, svanulo mi je da je anketa samo otkrila ono što bismo mi željeli da je istina.

Koliko su zapravo naši preci bili zločesti? Kad bi se barem prehistorijski promiskuitet mogao izmjeriti!

To je moguće.

Ako želite znati koliko su mužjaci bili promiskuitetni na savanama pleistocena, pogledajte razlike u veličini muškaraca i žena.

Time ćemo se pozabaviti kasnije.

Ako želite znati koliko su ženke bile promiskuitetne na savanama pleistocena, pogledajte omjer veličine mužjaka i njegovih testisa.

Pozabavimo se time odmah.

NAPOMENA: Vidi ti to – u trenutku izlaska moje knjige, neki su taksonomisti pokušali promijeniti riječ «hominid» u «hominin». To je zato što je otkriveno da su čimpanze, bonobo, ljudi i gorile srodniji jedni drugima nego orangutanima, pa taksonomi sada žele stvoriti novu kategoriju. No, ja ću se držati tradicionalnog naziva «hominid», samo da bih ih iznervirao.